

STRUKTURA I WYMAGANIA DOTYCZĄCE LSR

WPROWADZENIE

Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS) jest narzędziem wspierania strategii rozwoju lokalnego (LSR). Stanowi on instrument skupiony na oddolnym planowaniu i realizowaniu działań. Dzięki zaawansowanym formom współpracy wszystkich interesariuszy zarówno publicznych, prywatnych oraz społecznych może przynieść wartość dodaną w postaci realizacji projektów dokładnie dopasowanych do miejscowych potrzeb.

RLKS to zdecydowanie więcej niż przypadkowy zbiór inspirujących projektów lokalnych. Wywodzi się on z podejścia LEADER i stosowania jego „siedmiu zasad”¹, które przynoszą miejscowej ludności rzeczywiste wyniki. To sprawia, że RLKS jest aktywną metodą rozwoju, a nie zwykłą formą wsparcia finansowania.

RLKS ukierunkowany jest na budowanie lokalnej tożsamości w oparciu o aktywizację społeczną i przy wykorzystaniu miejscowych zasobów w sposób zapewniający najlepsze zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnych.

RLKS powinien wspierać tworzenie sieci kontaktów i współpracę z innymi miejscowymi partnerami oraz innowacyjne podejście (w skali lokalnej), a także dostępność. Wspieranie dostępności jest nowym zakresem działania RLKS, co wynika z ogólnego podejścia UE, w którym dostępność stanowi jedną z horyzontalnych zasad interwencji funduszy.

Zastosowanie instrumentu RLKS tym samym nie ogranicza się do terenów wiejskich. Może być on wdrażany także w gminach miejsko-wiejskich, miejskich, jak również w dzielnicach miast. Ważny jest przede wszystkim lokalny i zintegrowany charakter RLKS, zorientowanie na obszary i grupy w niekorzystnej sytuacji oraz przede wszystkim zapewnienie lokalnej grupie działania (LGD) dostatecznej swobody w określaniu lokalnych wielowymiarowych priorytetów rozwojowych.

Cele RLKS osiągnąć można przez realizację zróżnicowanych operacji/projektów/inicjatyw w zakresach wsparcia wymienionych w załączeniu. Realizacja celów jest możliwa przez zaangażowanie lokalnych społeczności w przygotowanie i wdrożenie LSR. Przewiduje się jednak większą niż dotychczas specjalizację i ukierunkowanie na osiągnięcie tylko najistotniejszych celów LSR. Widoczna jest potrzeba uproszczenia dokumentu tj. znaczne

¹ 1) oddolność (szeroki udział społeczności lokalnej w tworzeniu i realizacji strategii),
2) terytorialność (lokalna strategia rozwoju przygotowana dla danego, spójnego obszaru),
3) zintegrowanie (łączenie różnych dziedzin gospodarki, współpraca różnych grup interesu),
4) partnerstwo (lokalna grupa działania jako lokalne partnerstwo, w którym uczestniczą różne podmioty z sektora publicznego, społecznego i gospodarczego),
5) innowacyjność (w skali lokalnej),
6) decentralizacja zarządzania i finansowania,
7) sieciowanie i współpraca (wymiana doświadczeń i rozpowszechnianie dobrych praktyk)

skrócenie i rezygnacja z wielu załączników. Należy zapewnić, aby wszystkie strategie zawierały m.in.:

- 1) określenie obszaru geograficznego i populacji,
- 2) opis zaangażowania społeczności w jej opracowanie,
- 3) analizę potrzeb rozwojowych i potencjałów (niekoniecznie pełna analiza SWOT),
- 4) cele, planowane rezultaty i działania.

Niezbędny jest także plan finansowy ze wskazaniem alokacji z każdego EFSI lub każdego programu. Ponadto, konieczne są zapisy dotyczące zarządzania, monitorowania i ewaluacji, które pośrednio mają wskazywać na potencjał danej grupy LGD do realizacji strategii.

Mając powyższe na uwadze w części I niniejszego załącznika przedstawiono, uwzględniając ww. wymagania określone w art. 32 ust. 1 rozporządzenia nr 2021/1060, zestawienie informacji, które powinny znaleźć się w każdej LSR i które będą podlegać ocenie w ramach konkursu na wybór LSR, zarówno w ramach warunków dostępu jak i kryteriów wyboru.

Kluczowym jest, aby informacje te wpisały się w przywołaną poniżej strukturę LSR. W ten sposób możliwe będzie ujednoczenie ich formy w skali całego kraju. Przełoży się to na sprawniejszą, szybszą i bardziej obiektywną ocenę LSR.

Należy pamiętać, iż poniższa struktura, wskazując niezbędne elementy, które powinny się w LSR znaleźć, stanowi jedynie konstrukcję, na której LGD powinna oprzeć swoją strategię. Po wskazówki i porady nt. wypełnienia treścią poszczególnych jej części zaleca się sięgnąć do „Poradnika dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020”.

Ponadto opracowując LSR należy przestrzegać wymagań redakcyjno-edytorskich określonych w części II niniejszego załącznika.

Część III niniejszego załącznika zawiera z kolei zakresy tematyczne, do których może nawiązywać LSR.

Część IV niniejszego załącznika zawiera wskazanie typów działań realizowanych z EFS+, w których RLKS nie ma zastosowania.

Część V niniejszego załącznika zawiera wskaźniki, które będą stosowane do ustalenia i monitorowania realizacji celów LSR.

Część I

STRUKTURA LSR

LSR musi zawierać co najmniej:

➤ **Stronę tytułową** zawierającą:

- nazwę LGD,
- tytuł: Lokalna Strategia Rozwoju,
- miejscowość, miesiąc i rok,
- właściwą wizualizację dot. EFSI.

➤ **Spis treści** wynikający z zawartości LSR

➤ **Rozdziały:**

Rozdział I

Charakterystyka partnerstwa lokalnego

1. Nazwa LGD i forma prawna.
2. Opis procesu tworzenia partnerstwa uwzględniający dotychczasowe doświadczenia grupy/jej członków we wdrażaniu podejścia RLKS/Leader bądź w przypadku nowej LGD podejmowane przez nią/podmioty ją tworzące działania pozytywnie oddziałujące na dany obszar, w szczególności dotyczące realizacji projektów o zakresie podobnym do zakresu wsparcia przewidzianego w LSR.
3. Ogólny opis struktury LGD zawierający w szczególności krótką charakterystykę jej członków potwierdzającą, iż skład grupy jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności i uwzględnia przedstawicieli sektora publicznego, społecznego, gospodarczego, a także innych grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz mieszkańców.
4. Ogólna informacja o składzie organu decyzyjnego wskazująca, że ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie kontroluje procesu podejmowania decyzji.
5. Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym bez powielania informacji zawartych w statucie i innych dokumentach wewnętrznych oraz mechanizmy w zakresie zarządzania pokazujące zdolność lokalnej grupy działania do realizacji strategii.
6. Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD z podaniem sposobu ich uchwalania i aktualizacji oraz opisem głównych kwestii, które są w nich zawarte.

UWAGA:

Opisując partnerstwo lokalne należy przedstawić przesłanki, które uzasadniają partnerstwo i czynią istotnym z punktu widzenia wdrażania LSR. Należy wykazać jaki jest udział lokalnych podmiotów i jakie jest zaangażowanie społeczne w przygotowanie LSR. Liczne, a zarazem reprezentatywne względem zdiagnozowanych grup interesariuszy, uczestnictwo członków

społeczności jest priorytetem we wzmacnianiu trafności, adekwatności, odpowiedzialności i efektywności wdrażania LSR i oczekiwanych wyników. W jaki sposób LGD będzie poszerzać i pogłębiać zaangażowanie lokalnej społeczności i zachęcać do udziału we wdrażaniu LSR?

W jaki sposób LGD pogłębiać będzie współpracę i zaangażowanie członków LGD w realizację LSR?

LGD może zwrócić w rozdziale uwagę m.in. na proces planowania, podejmowania decyzji, organizacji partnerstwa, kontrolowania w kontekście posiadanych zasobów i potencjału instytucjonalnego. LGD musi wykazać w statucie oraz strategii, w jaki sposób będzie organizowała swoje struktury wewnętrzne i pozyskiwała odpowiednie kwalifikacje ekonomiczne oraz administracyjne niezbędne do gospodarowania środkami publicznymi.

Zrozumienie, jakie są potrzeby w zakresie komunikacji oraz jakie informacje należy udostępniać i komu, ma kluczowe znaczenie w procesie planowania, jednak aby komunikacja była skuteczna, ważne jest również to, kiedy i jak się komunikujemy. Potrzeby, które leżą u podstaw celów komunikacji — przekaz i odbiorca — pod wieloma względami określają wymagane podejście. Należy je zrozumieć podczas planowania tego, kiedy i jak będą zaspokajane.

Rozdział II

Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

1. Zwięzły opis obszaru w szczególności zawierający liczbę i nazwy gmin, ich powierzchnię i liczbę mieszkańców² według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r., a w przypadku LSR wielofunduszowych również wskazanie zakresu oddziaływania poszczególnych EFSI, z których współfinansowana ma być LSR (tzn. wskazanie czy realizacja operacji w ramach każdego z funduszy będzie możliwa na całym obszarze objętym LSR czy też jedynie na pewnej jego części).
2. Mapa obszaru objętego LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin wykazująca spójność przestrzenną obszaru objętego LSR.
3. Wyjaśnienie, dlaczego dany obszar jest odpowiedni dla strategii, np. poprzez zaprezentowanie wyróżniających go cech i czynników, które czynią go społecznie, gospodarczo lub środowiskowo spójnym.

UWAGA:

- ❖ W LSR należy zdefiniować proponowany obszar oraz partnerstwo lokalne LGD, przedstawiając jednocześnie przesłanki, które je uzasadniają i czynią istotnym z punktu

² W przypadku LSR realizowanych w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców należy oprócz gminy określić dzielnice/osiedla wraz z podaniem liczby mieszkańców.

widzenia LSR, a także wskazać powiązania między nimi, uwzględniając zdiagnozowane grupy interesów oraz ewentualne konflikty między nimi.

- ❖ LSR musi jasno definiować i opisywać obszar, do którego zamierza się odnosić, w tym jego mieszkańców. Jedynym wspólnym minimalnym wymogiem jest ustalenie obszaru na poziomie subregionalnym, tj. poniżej NUTS 3. Celem tego jest zapewnienie realistycznego opisu obszaru i tego, co się na nim dzieje, dzięki czemu możliwe będzie wskazanie jego cech istotnych z punktu widzenia LSR. Opis ten powinien wyjaśniać, dlaczego dany obszar jest odpowiedni dla strategii, np. poprzez zaprezentowanie wyróżniających go cech i czynników, które czynią go społecznie, gospodarczo i środowiskowo spójnym.
- ❖ Obszar objęty LSR powinien więc obejmować jednorodny, spójny społecznie i funkcjonalnie terytorium, które charakteryzuje się wspólnymi tradycjami, lokalną tożsamością, poczuciem przynależności lub wspólnymi potrzebami i oczekiwaniami.
- ❖ Obszar objęty LSR musi mieć jasno określone granice geograficzne³ w kontekście ich charakteru funkcjonalnego.
- ❖ Nie wyklucza się wdrażania LSR na granicy województw, np. z których w jednym z nich LSR jest współfinansowana tylko z jednego EFSI, a w drugim z kilku EFSI.
- ❖ Spójność przestrzenna rozumiana w kontekście geograficznym obejmuje:
 - obszar min. dwóch gmin (A i B) - jeśli gminy te graniczą ze sobą - pozostają w bezpośrednim sąsiedztwie (para spójnych gmin).
 - Obszar trzech lub więcej gmin (A, B i C, itd.) - jeśli dwie spośród tych gmin (np. A i B) tworzą parę spójnych gmin, a trzecia gmina (C) pozostaje w bezpośrednim sąsiedztwie – graniczy z przynajmniej jedną z gmin (A lub B) tworzących parę spójnych gmin. Jeśli gmina A graniczy z gminą B (bezpośrednie sąsiedztwo), a gmina B graniczy z gminą C (bezpośrednie sąsiedztwo), jednak gmina A nie graniczy z gminą C, to gmina A pozostaje w dalszym sąsiedztwie z gminą C za sprawą bezpośredniego sąsiedztwa gmin A i B oraz gmin B i C oraz odpowiednio w przypadku większej liczby gmin.
 - Obszar objęty LSR jest spójny jeśli gminy tworzące LGD tworzą zwarty geograficznie obszar.
 - W przypadku miast zamieszkanym przez więcej niż 20 tys. mieszkańców z gmin miejsko-wiejskich, fakt ich włączenia bądź wyłączenia z obszaru objętego daną LSR, nie rzutuje na spójność tego obszaru. Podczas analizy spójności przestrzennej bierze się pod uwagę obszar całych gmin bez

³ W przypadku np. LGD międzyregionalnych lub międzypowiatowych granice geograficzne obszaru LSR nie muszą pokrywać się z granicami administracyjnymi jst powyżej obszaru gminy/ osiedla/dzielnicy.

wyłączenia obszarów niekwalifikujących się do wsparcia w ramach któregokolwiek z funduszy EFSI.

- Warunek ten jest zachowany także wtedy gdy istnieje taki obszar wód, który w połączeniu z obszarem LSR tworzy obszar o przestrzennej spójności.

Rozdział III

Partycypacyjny charakter LSR

Opis partycypacyjnych metod tworzenia LSR i jej realizacji, ze szczególnym uwzględnieniem partycypacji grup istotnych z punktu widzenia realizacji LSR, opisując m.in.:

- a) w jaki sposób zainteresowane strony były zaangażowane w opracowywanie strategii poczynając od oceny potrzeb, poprzez identyfikację szans, po wyznaczenie celów?
- b) które zainteresowane strony były zaangażowane (np. Ochotnicze Straże Pożarne, Zarejestrowane Koła Gospodyń Wiejskich, zarejestrowane organizacje harcerskie funkcjonujące na obszarze wszystkich gmin LSR, Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, Sołtysi itp.) i jak reprezentatywne są dla społeczności miejskiej/wiejskiej?
- c) jakie metody/platformy/narzędzia angażowania zainteresowanych stron zostały wykorzystane i w jaki sposób?
- d) dane z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR, które wykorzystane zostały do opracowania LSR,
- e) wyniki przeprowadzonej analizy wniosków z konsultacji,
- f) które to grupy/organizacje/związki są zainteresowane i zaangażowały się w tworzenie LSR? Jakie kroki są planowane, aby utrzymać zaangażowanie lokalnej społeczności na etapie wdrażania LSR?
- g) jakie działania są planowane, aby poinformować o strategii szerszą społeczność lokalną i zmobilizować biernych dotychczas interesariuszy do realizacji strategii?
- h) jakie działania są planowane w ramach LGD w celu wzmocnienia partnerskiej współpracy członków we wdrażaniu LSR?
- i) jakie działania są planowane w celu rozwinięcia współpracy pomiędzy podmiotami z obszaru LGD, zwiększenia zainteresowania a docelowo realizacją projektów partnerskich?

UWAGA:

Rozdział powinien zawierać w szczególności informacje dotyczące:

- 1) przebiegu przeprowadzenia konsultacji LSR ze społecznością lokalną,

- 2) wykorzystania adekwatnych do potrzeb partycypacyjnych metod konsultacji na każdym kluczowym etapie prac nad opracowaniem LSR,
- 3) dokonania analizy przyjęcia bądź odrzucenia wniosków z konsultacji,
- 4) wykorzystania danych z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR do jej opracowania.

Opisując rozwiązania przyjęte w poszczególnych częściach strategii należy każdorazowo w odpowiednim rozdziale LSR przedstawiać skutki i wyniki zastosowanych przez LGD partycypacyjnych metod tworzenia strategii, które wykorzystano do ich opracowania.

W tej części należy wykazać jak LGD będą motywować i umożliwiać prawdziwy udział lokalnej społeczności – samo informowanie mieszkańców, że mogą brać udział w rozwijaniu LSR i prezentowanie ofert finansowania dla regionu to za mało. Należy wykazać, że proces jest tak otwarty, jak to tylko możliwe oraz przewidzieć alternatywne kanały komunikacji aby nie wykluczyć żadnych grup społecznych, np. młodzieży i osób starszych, którzy mogą mieć problem z podróżowaniem, lub osób z ograniczeniem czasowy np. młodych rodziców, itp.

Przygotowanie/wdrażanie LSR i rozwijanie lokalnego partnerstwa to procesy, które dzieją się jednocześnie i wzajemnie na siebie wpływają, dlatego należy wykazać co LGD rozumie pod pojęciem partycypacyjny sposób przygotowania/realizacji lokalnej strategii rozwoju i dlaczego jest on ważny? Jak LGD będzie go wdrażać?.

W rozdziale należy wskazać także planowane działania związane z animacją społeczności na rzecz wdrażania projektów innowacyjnych w zdefiniowanych obszarach (jeśli takie działania są planowane).

LGD, realizując LSR, nie może działać w odosobnieniu. Niemniej jednak efektywna komunikacja nie może się sprowadzać tylko do przekazywania informacji. Interesariusze i zaangażowane podmioty powinni dzielić się informacjami, wiedzą, doświadczeniem, celami, zadaniami i zasobami, a także muszą zrozumieć, kto i za co jest odpowiedzialny. Dlatego w LSR należy wykazać jak LGD zamierza dotrzeć z informacją do szerszej publiczności o swoich osiągnięciach i jak będzie budować swoją wiarygodności i zaufanie.

Najważniejsze w tym kontekście jest wykazanie w LSR metod i kanałów komunikacji, sposobu udostępniania informacji, a także unikania błędnych założeń. Innymi słowy czy skuteczna komunikacja służy celowi, dla którego została zaplanowana lub zaprojektowana. Możliwymi celami mogą być: wywołanie zmiany, wygenerowanie działania, osiągnięcie zrozumienia, przekazanie informacji lub zadanie pytania. Jak LGD będzie sobie radzić gdy pożądany efekt nie został osiągnięty lub dlaczego komunikacja była nieskuteczna, jakie działania zostaną podjęte, aby wyeliminować problem. Jak będzie LGD sprawdzać, czy przekazy, w tym również wszelkie informacje zwrotne, zostały odebrane i zrozumiane.

W przypadku FEW rozdział może wskazywać na:

- 1) Informacje, iż konsultacje dotyczące projektowania LSR z mieszkańcami odbyły się z wykorzystaniem co najmniej przekazania informacji o konsultacjach LSR z mieszkańcami, celem jej zamieszczenia na:
 - - stronach internetowych,
 - - tablicach ogłoszeń,
 - - słupach ogłoszeniowych,
- zarówno gminnych jak i sołectkich, a w przypadku miast rad osiedli.
- 2) uwzględnienie, zarówno na etapie tworzenia jak i realizacji LSR, zasad horyzontalnych określonych w art. 9 rozporządzenia 2021/1060, w tym:
 - poszanowania praw podstawowych oraz przestrzeganie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej;
 - zasady równości kobiet i mężczyzn;
 - zasady równości szans i niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym zasadę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
 - zgodności działań z celem wspierania zrównoważonego rozwoju określonego w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czynić poważnych szkód”.

Rozdział IV

Analiza potrzeb i potencjału LSR

1. Analizę potrzeb rozwojowych i potencjałów obszaru wdrażania LSR wraz z ich uzasadnieniem.
2. Określenie grup docelowych szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR, w tym grup w niekorzystnej sytuacji, seniorów⁴, ludzi młodych (do 25 roku życia), w szczególności w przypadku gdy LGD przewiduje dedykowane wsparcie dla tych grup, oraz problemów odnoszących się do tych grup wraz z ich uzasadnieniem.
3. Analiza, w jaki sposób LGD może wesprzeć zarówno lokalne, jak i -ponadlokalne inicjatywy, szczególnie uwzględniając na danym obszarze wdrażanie pozostałych instrumentów terytorialnych wdrażanych na danym obszarze.

UWAGA:

- ❖ W zakresie analizy potrzeb rozwojowych i potencjałów LSR powinna odnosić się do.

⁴ Przez seniorów należy rozumieć osoby starsze czyli obywatele, którzy ukończyli 60. rok życia zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych. (Dz.U. 2015 poz. 1705)

- a) najważniejszych obszarów, na które może mieć wpływ LSR,
 - b) właściwy wybór kluczowych grup docelowych
 - c) zagadnień takich jak:
 - dostępność,
 - innowacyjne elementy w kontekście lokalnym,
 - współpraca z innymi podmiotami terytorialnymi (czy występuje aspekt współpracy w LSR) w stosownych przypadkach.
- ❖ **Uzasadnienie** w zależności od specyfiki i głównych obszarów zainteresowania LGD (odzwierciedlonych w dalszej części LSR w postaci celów) w LSR może krótko i zwięźle odnosić się do najważniejszych z następujących zagadnień tj.:
- a) zagospodarowanie przestrzenne/układ osadniczy z uwzględnieniem planów odnowy miejscowości (opis układu przestrzennego, opis warunków zagospodarowania terenów oraz ograniczeń w ich użytkowaniu, dostęp do infrastruktury),
 - b) stan infrastruktury w kontekście potrzeb rewitalizacji jako kompleksowego procesu społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzenno-infrastrukturalnego;
 - c) charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości społecznej), branż z potencjałem rozwojowym (informacja o branżach gospodarki mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru);
 - d) rynek pracy (poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia - liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym, charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy);
 - e) działalność sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego;
 - f) problemy społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk (np. dostęp do miejscowej infrastruktury i kultury, liczba osób objętych opieką społeczną, dostęp do usług społecznych, zdrowotnych i szeroko rozumianych usług publicznych np. edukacji);
 - g) podejścia LGD do kwestii przestrzegania zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami lub ludzi młodych oraz zasady równości kobiet i mężczyzn, a także sposobu, w jaki zagadnienie to zostanie w praktyce uwzględnione;
 - h) dziedzictwo kulturowe/zabytki;

- i) obszary atrakcyjne turystycznie oraz wskazanie potencjału dla rozwoju turystyki, informacja dotycząca liczby gospodarstw agroturystycznych, wskaźnik Schneidera (intensywność ruchu turystycznego)⁵;
 - j) obszary wiejskie, ze szczególnym uwzględnieniem rolników, domowników oraz mieszkańców obszarów wiejskich z obszarów po PGR;
 - k) rolnictwo i rynek rolny [liczba gospodarstw, kierunki produkcji (ze wskazaniem głównych), osób zatrudnionych w rolnictwie, średnia powierzchnia gospodarstw];
 - l) produkty lokalne, tradycyjne i regionalne podkreślające specyfikę danego obszaru (krótki opis produktów charakterystycznych występujących na obszarze), w tym promocji i sprzedaży takich produktów;
 - m) zasady zrównoważenia środowiskowego, do przestrzegania których LGD będzie zobowiązana wraz ze wskazaniem, jak będą one realizowane i monitorowane, w tym ekologiczne inicjatywy, które poprawiają jakość powietrza i wody, promują zrównoważone rolnictwo lub chronią systemy środowiskowe i różnorodność biologiczną;
 - n) innych/pozostałych obszarów tematycznych istotnych z punktu widzenia realizacji LSR.
- ❖ Przewidując w LSR działania na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji w LSR można zawrzeć również sposób animacji, komunikacji i informowania lokalnej społeczności o działaniach na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji.
 - ❖ W LSR możliwe jest uwzględnienie wykorzystania wsparcia finansowego z programów regionalnych, które nie wdrażają instrumentu RLKS, ale w ramach których planowane są nabory dedykowane LGD, bądź dodatkowe premiowanie projektów LGD w trakcie oceny; LGD mogą też aplikować o środki z programów UE na zasadach ogólnych, a także z innych źródeł.

Rozdział V

Spójność⁶, komplementarność⁷ i synergia⁸

1. Opis zgodności i komplementarności LSR z innymi dokumentami planistycznymi/strategiami w szczególności strategiami rozwoju województwa/województw, regionalnymi strategiami / programami regionalnymi lub tematycznymi czy strategiami ponadlokalnymi i terytorialnymi (ZIT) dotyczącymi obszaru działania LGD,

⁵Relacja korzystających z noclegów w ciągu roku do liczby stałych mieszkańców.

⁶ Spójność «ściśła łączność, zwartość»

⁷ komplementarny «wzajemnie się uzupełniający»

⁸ synergizm «współdziałanie różnych czynników, skuteczniejsze niż suma ich oddzielnych działań»

poprzez porównanie celów i założeń tych dokumentów z celami LSR i wykazanie ich spójności, czyli w jaki sposób LSR łączy się z szerszymi planami/strategiami rozwoju na wyższym poziomie?

2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć.

UWAGA:

W ramach rozdziału należy:

- a) wykazać zgodność LSR z celami określonymi w programach, z których finansowana będzie LSR (fundusze EFSI stanowiące bezpośrednie źródło finansowania LSR) lub w ramach których możliwe jest wsparcie LGD w realizacji przedsięwzięć wynikających z LSR (w tym inne źródła).
- b) wykazać zgodność celów LSR z celami strategii rozwoju województwa lub województw, regionalnymi strategiami / programami regionalnymi lub tematycznymi obszaru objętego LSR ,
- c) określić cele/przedsięwzięcia LSR, które są zgodne ze strategią rozwoju województwa lub województw, regionalnymi strategiami / programami regionalnymi lub tematycznymi , na obszarze których ma być wdrażana dana LSR, wskazać komplementarność i synergię przedsięwzięć,
- d) określić cele/przedsięwzięcia LSR, na których realizację wnioskodawca zamierza ubiegać się o wsparcie z innych programów/strategii/funduszy wraz z ich wskazaniem.

Działania podejmowane nie muszą znaleźć literalnego odzwierciedlenia w dokumentach strategicznych wyższego rzędu, ale efekty ich wdrożenia nie mogą stać w sprzeczności z celami tych dokumentów strategicznych.

Należy wskazać:

- korzyści z komplementarności i synergii pomiędzy wszystkimi unijnymi funduszami, które mają wpływ na wdrożenie danej LSR;
- działania na rzecz osiągnięcia wspólnych i komplementarnych celów;
- korzyści jakie LSR może osiągnąć w wyniku działań innych podmiotów, które będą komplementarne wobec LSR i w jakim zakresie wniosą one wartość dodaną.

Należy wykazać wartość dodaną podejścia LEADER w realizacji LSR poprzez:

- wyliczenie korzyści planowanych do osiągnięcia LSR jakie daje podejście LEADER, (np. wsparcie niektórych grup beneficjentów w ramach tego podejścia w sposób odmienny od innych instrumentów wsparcia; możliwość realizacji projektów wykraczających poza obszar jednostek administracyjnych gmin; brak dominacji sektora publicznego),

- uzasadnienie doboru zakresów wsparcia w LSR,
- uzasadnienie wyboru dostępnych źródeł finansowania,
- uzasadnienie przyjętego sposobu wdrażania LSR,
- uzasadnienie doboru dostępnych metod wdrażania operacji w ramach LSR (np. dlaczego projekty grantowe, projekty realizowane w partnerstwie itp.).

Istotnym aspektem opisu jest również wpływ zastosowania podejścia LEADER/RLKS na rozwój społeczny, w tym wzrost potencjału członków lokalnych społeczności.

Rozdział VI

Cele i wskaźniki

1. Specyfikacja i opis celów, przypisanych im przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie ich z analizą potrzeb i potencjału obszaru w zintegrowany⁹ sposób.
2. Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania.
3. Przedstawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS, a także wskazanie sposobu ich realizacji wraz z uzasadnieniem.
4. Przypisanie wskaźników do celów i przedsięwzięć w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć oraz zgodności ze wskaźnikami dla programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR.

UWAGA:

W rozdziale należy zawrzeć przede wszystkim:

- a) opis celów LSR,
- b) opis przedsięwzięć realizujących cele LSR i przypisanie im adekwatnych wskaźników, które to wskaźniki zapewniają w dostatecznym stopniu realizację tych celów,
- c) określenie kompletnych, adekwatnych i mierzalnych rezultatów (wskaźników) do określonych celów LSR ,
- d) harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników produktu oraz realizacji budżetu LSR w planie działania;

⁹ Pojęcie „zintegrowane” wcale nie oznacza „wszechogarniające” — strategie nie powinny zmierzać do rozwiązania wszystkich problemów równocześnie ani przykładać identycznej wagi do każdego zagadnienia. Niektóre kwestie wykraczają poza zasięg oddziaływania lub realizacji podejścia lokalnego. W swoich zintegrowanych LSR LGD powinny dokonywać wyborów i koncentrować się na tych celach oraz działaniach, które dodają wartość do istniejącego wsparcia i mają największe szanse na przyczynienie się do osiągnięcia oczekiwanych zmian.

- e) cele, przedsięwzięcia lub obszary tematyczne, szczególnie nastawione na innowacje w powiązaniu ze zdiagnozowanymi problemami (jeśli przewiduje się wyodrębnienie takich obszarów);
- f) cele, przedsięwzięcia dedykowane ludziom młodym lub/ i seniorom lub/ i osobom ze zdefiniowanych grup w niekorzystnej sytuacji w powiązaniu ze zdiagnozowanymi problemami (jeśli przewiduje się wyodrębnione wsparcie dla tych grup);

W przypadku LSR współfinansowanych ze środków EFRROW w LSR należy określić:

- nie więcej niż 3¹⁰ konkretne priorytetowe cele/obszary tematyczne, na których będzie koncentrowało się wsparcie z PS WPR, przy czym obszary te powinny być wskazane precyzyjnie w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy, najlepiej ze wskazaniem posiadanych specyficznych lokalnych zasobów, które można zaangażować w tym procesie;
- konkretne zamierzenia składające się na dane przedsięwzięcie [przedsięwzięcie stanowi zbiór konkretnych działań (czasem nawet operacji), które pozwalają na osiągnięcie określonego dla przedsięwzięcia celu wyrażonego konkretnymi wskaźnikami];
- przewidywane do wsparcia konkretne rodzaje działalności gospodarczej jedynie w zakresie w jakim jest to zgodne z celami tematycznymi wskazanymi w LSR;
- przewidywane wsparcie dla rolników i ich rodziny w zakresie działalności pozarolniczej, o ile zostało przewidziane w LSR.

Ponadto LSR powinno zawierać także informacje dot.:

- źródła pozyskania danych do pomiaru,
- sposobu i częstotliwości dokonywania pomiaru, uaktualniania danych (podanie dokładnego sposobu liczenia wskaźnika, algorytmów itp.
- stanu początkowego wskaźnika oraz wyjaśnienie sposobu jego ustalenia,
- stanu docelowego wskaźnika (ewentualnie poziomy przejściowe, jeśli takie są planowane) oraz wyjaśnienie dotyczące sposobu jego ustalenia (założenia do planowania).

Przy opracowywaniu powyższych treści obligatoryjnie należy skorzystać z załączonego formularza nr 1: *Cele i wskaźniki* oraz zakresu tematycznego.

¹⁰ Jeżeli LSR będzie wielofunduszowa, w tym z EFRROW, poza tymi 3 celami może zawierać inne cele/obszary wynikające z potrzeb pozyskania wsparcia z pozostałych EFSI.

Rozdział VII

Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

1. Ogólna charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD, w tym przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych wraz ze związłą informacją wskazującą sposób powstawania poszczególnych procedur, ich kluczowe cele i założenia.
2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru zgodnie z wymogami określonymi dla programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR z uwzględnieniem powiązania kryteriów wyboru z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami.
3. Wskazanie w jaki sposób w kryteriach wyboru operacji zostanie uwzględniona innowacyjność¹¹ i inkluzywność¹² oraz przedstawienie ich definicji i zasad oceny, a także lub operacji realizowanych w partnerstwie na obszarze LSR, o ile zostały przewidziane w LSR.
4. Informacja o ewentualnej realizacji projektów grantowych, w tym projektów obejmujących przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi (smart village) i/lub operacji własnych i/lub operacji realizowanych w partnerstwie z partnerami spoza obszaru danej LSR.

UWAGA:

Współpraca z partnerami spoza obszaru danej LSR powinna być uzasadniona tzn. realizacja projektów w partnerstwie powinna prowadzić do zaspokojenia stwierdzonych w analizie obszaru potrzeb oraz wskazywać ewentualne korzyści z tej współpracy.

W przypadku FEW rozdział powinien wskazywać na zgodność z kryteriami wyboru projektów ustanowionych dla danego programu regionalnego w odniesieniu do danego typu projektu i właściwego funduszu (EFRR lub EFS+). Ponadto LSR powinien zawierać oświadczenie LGD, że projekty wskazane w LSR będą wybierane zgodnie z zasadami i warunkami obowiązującymi dla EFS+ i EFRR, a także iż promowane będą projekty wpisujące się w inicjatywę Nowy Europejski Bauhaus.

¹¹ Przez innowacyjność rozumie się zmianę mającą na celu wdrożenie nowego na obszarze objętym LSR lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych (kontekst lokalny).). Stopień oryginalności zmian:

- Kreatywne – powstają w wyniku autorskiego pomysłu, dotyczą nowych produktów, usług, procesów lub organizacji.
- Imitujące - wzorowane na wcześniej powstałych produktach, usługach, procesach lub organizacji. Dotyczące nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych.

Pozorne – w rzeczywistości nie są to innowacje w skali LSR. Są to jedynie drobne zmiany oferujące rzekome nowości

¹² Inkluzywność rozumiana jest jako powszechność, dostępność dla każdego członka społeczności (przeciwnieństwo ekskluzywności); w aspekcie integracyjno-aktywizującym.

Rozdział VIII

Plan działania

1. Zwięzła charakterystyka przyjętego harmonogramu osiągnięcia poszczególnych celów i wskaźników wskazująca czas realizacji kluczowych efektów wdrażania LSR
2. Wyszczególnienie kamieni milowych realizacji LSR.

UWAGA:

Przy opracowywaniu powyższych treści obligatoryjnie należy skorzystać z załączonego formularza nr 2: *Plan działania*.

Rozdział IX

Plan finansowy LSR

1. Opis źródeł, z których przewiduje się finansowanie działalności LGD, w tym:
 - a. wskazanie funduszy EFSI¹³ stanowiących **bezpośrednie źródło finansowania** LSR, jako budżetu LSR;
 - b. inne potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć wynikających z LSR, w tym także EFSI w zakresie nie objętym RLKS które nie stanowią źródła finansowania, o którym mowa w lit. a.
2. Opis powiązań poszczególnych źródeł finansowania z celami LSR.

UWAGA:

- ❖ W rozdziale należy wykazać, że źródła finansowania i plan działania są w bezpośredni sposób powiązane z celami i przedsięwzięciami,
- ❖ Dla wsparcia z EFSI stanowiących bezpośrednie źródło finansowania LSR w latach 2021-2027 obligatoryjnie należy skorzystać z załączonego formularza nr 3: *Budżet LSR*.
- ❖ Wymagania w zakresie wsparcia finansowego z EFSI zostały określone w załącznikach nr 2 i 4 do regulaminu.
- ❖ Wszystkie kwoty w budżecie LSR powinny zostać określone w EUR.
- ❖ Przewidując inne potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć wynikających z LSR można uwzględnić także m.in. środki: krajowe, FIO, norweskie, amerykańskie czy szwajcarskie, środki programów transgranicznych, a także środki z innych fundacji.
- ❖ Inne potencjalne źródła finansowania powinny być uzasadnione stwierdzonymi potrzebami, zakresem wsparcia wskazanym w LSR oraz precyzyjnie określone przez wskazanie odpowiednio: funduszu, programu komponentu, działania itp. dostępnego dla LGD w okresie realizacji LSR.

¹³ EFSI – fundusze w ramach RLKS w formule bezpośredniej.

Rozdział X

Monitoring i ewaluacja

Ogólna charakterystyka zasad i procedur dokonywania ewaluacji oraz monitorowania wskazująca główne elementy podlegające badaniom oraz podmioty dokonujące ewaluacji i monitorowania (wewnętrzne czy zewnętrzne).

UWAGA:

W rozdziale należy zawrzeć przede wszystkim informacje dotyczące:

- a) szczegółowego opisu procesu monitorowania i ewaluacji:
 - opis elementów podlegających ewaluacji,
 - określenie czasu, w jakim zostanie przeprowadzona ewaluacja,
 - wskazanie elementów podlegających monitorowaniu, opis sposobu pozyskiwania danych, czas i okres pomiaru;
- b) sposobu wykorzystania wyników z ewaluacji i analizy danych monitoringowych

➤ **Wykaz wykorzystanej literatury**

➤ **Załączniki do LSR, sporządzone na załączonych formularzach, w tym:**

1. Cele i wskaźniki.
2. Plan działania - wskazujący harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu.
3. Budżet LSR - w podziale na poszczególne fundusze EFSI i zakresy wsparcia.

Część II

WYMAGANIA REDAKCYJNO-EDYTORSKIE DOTYCZĄCE LSR

Tekst LSR wraz z załącznikami:

- 1) nie może przekraczać:
 - a) 70 stron w przypadku monofunduszowych LSR;
 - b) 100 stron w przypadku wielofunduszowych LSR;
- 2) spełnia poniższe parametry techniczne:
 - a) format: A4;
 - b) wielkość czcionki: 11 pt.;
 - c) odstęp między wierszami: 1,15 wiersza;
 - d) marginesy: 1,5 cm;

W przypadku gdy wniosek o wybór LSR składany jest bezpośrednio w postaci papierowej, LSR jest wydrukowana w formie uniemożliwiającej samoistną dekompletację (trwale zszyta).

Część III

OBSZARY TEMATYCZNE LSR

I. W RAMACH PS WPR:

1. **Rozwój zielonej gospodarki** poprzez wzrost świadomości społecznej w zakresie ochrony środowiska, wyczerpywaniem zasobów naturalnych, ekologizacją sektorów i branż w polskiej gospodarce oraz z postępującą degradacją środowiska naturalnego.
2. **Rozwój sektora usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń** poprzez wykorzystanie środowiskowego i turystycznego potencjału (np.: poprzez tworzeniu oferty tematycznych pobytów średnio- i długoterminowych tj.: pobyty lecznicze, rehabilitacyjne, „Slow Food”, „Slow Tourism”, couchsurfing, „EatWith” „WWOF – Willing Workers on Organic Farms”), a także z zakresu turystyki społecznej (gospodarstwa opiekuńcze, gospodarstwa społeczne) oraz prozdrowotnej.
3. **Poprawa dostępu do infrastruktury publicznej** podejmując działania zmierzające do zniwelowania różnic rozwojowych miasto-wieś w obszarze infrastruktury społecznej i zdrowotnej oraz turystyczno-rekreacyjnej;
4. **Rozwój kultury i dziedzictwa kulturowego**, przy wykorzystaniu zasobów infrastruktury turystycznej i usługowej, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw agroturystycznych i ekoturystycznych, w kontekście realizowania publicznej misji w zakresie kształtowania świadomości obywatelskiej o rolnictwie, gospodarce rolno-spożywczej oraz dziedzictwie kulturowym polskiej wsi i obszarów rybackich.
5. **Rozwój współpracy** w wymiarze produkcyjnym, usługowym, społecznym dążąc do wdrożenia formuły tzw. „wielofunkcyjności”, która rozwija się przez rozwój różnych gałęzi lokalnej gospodarki z zachowaniem zasad proekologicznych oraz sprzyja zauważalnemu podwyższeniu jakości życia mieszkańców.
6. **Rozwój przedsiębiorczości, lokalnych rynków pracy oraz zwiększanie aktywności gospodarczej** poprzez tworzenie sprzyjających warunków do dywersyfikacji gospodarki, w tym biogospodarki, oraz tworzenia i utrzymania miejsc pracy poprzez rozwijanie i upowszechnianie narzędzi skutecznego zapobiegania ryzyku i kryzysom oraz zwiększania odporności i radzenia sobie z nimi przez podmioty gospodarcze, a także wzrost liczby aktywnych małych i średnich przedsiębiorstw oraz gospodarstw rolnych i rybackich, wdrażających innowacje i charakteryzujących się wyższą niż dotychczas efektywnością i dochodowością.
7. **Włączenie osób z grup w niekorzystnej sytuacji lub wykluczonych** poprzez włączenia społeczne osób z niepełnosprawnościami, starszych i kobiet, a także mające na celu zwiększanie dostępności usług opiekuńczych nad dziećmi oraz osobami starszymi, szczególnie na wsi, m.in. w ramach rozwoju rolnictwa społecznego oraz dostępności wysokiej jakości usług edukacji, kultury i sportu, **w tym rozwój usług opiekuńczych i ochrony zdrowia, m.in.** poprzez pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem, świadczone przez opiekunów faktycznych lub w ramach dziennych form usług opiekuńczych.

- 8. Wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego**, w tym systemu identyfikacji liderów społecznych i wspieranie ich rozwoju, podnoszenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych osób pracujących, także w sektorze rolno-spożywczym, oraz podnoszenie umiejętności związanych z wykorzystywaniem technologii ICT i prowadzeniem działalności gospodarczej.
- 9. Wyrównywanie szans rozwojowych i dywersyfikacja zatrudnienia** poprzez działania dotyczące pobudzania przedsiębiorczości, przekształceń strukturalnych, zwiększania mobilności i zapewnienia odpowiedniej jakości usług decydujących o perspektywach rozwojowych (zdrowie, edukacja, transport publiczny), zapewniając przy tym zachowanie walorów kulturowych, krajobrazu i środowiska przyrodniczego, a także konieczność wsparcia podnoszenia kwalifikacji zawodowych, szkoleń w kierunku reorientacji zawodowej i tworzenie warunków do rozwoju edukacji i wyrównywanie szans w dostępie do usług edukacyjnych (m.in. zwiększenie dostępności zajęć pozalekcyjnych, lepsze wykorzystywanie świetlic wiejskich czy stwarzanie warunków do rozwoju gospodarstw rolnych świadczących usługi edukacyjne).
- 10. Stymulowania rozwoju gospodarczego i innowacyjności miejscowości** z wykorzystaniem potencjału społecznego, ekonomicznego, kulturowego i środowiskowo-krajobrazowego oraz narzędzi cyfrowych, z uwzględnieniem potrzeb cyfrowych, edukacyjnych oraz przeciwdziałania zmianom klimatu i ochrony środowiska, poprzez upowszechnienie nowych technologii i modeli biznesowych opartych na cyfryzacji i sieci internetowej, dzięki czemu nastąpi poprawa dostępu do produktów i usług umożliwiających mobilność społeczną i zawodową.

UWAGA:

W ramach PS WPR możliwa będzie realizacja operacji w następujących zakresach wsparcia:

- 1) rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki w szczególności:**
 - a. podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne
 - b. rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej
 - c. rozwijanie przedsiębiorstw społecznych
- 2) rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w szczególności w zakresie:**
 - a. gospodarstw agroturystycznych
 - b. zagród edukacyjnych
 - c. gospodarstw opiekuńczych,
- 3) rozwój współpracy w ramach krótkich łańcuchów żywnościowych**
- 4) poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności**, z wyłączeniem inwestycji produkcyjnych oraz operacji w zakresach wymienionych punktach 1 - 2
- 5) przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi**
- 6) poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej**
- 7) kształtowanie świadomości obywatelskiej** o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki oraz ochrony dziedzictwa

kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego.

8) Włączenie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji.

Z pomocy ze środków EFRR wykluczone są operacje:

- 1) obejmujące budowę lub modernizację dróg, targowisk, sieci wodno-kanalizacyjnych, przydomowych oczyszczalni ścieków,
- 2) dotyczące świadczenia usług dla rolnictwa.

II. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA KUJAW I POMORZA NA LATA 2021-2027:

W ramach RLKS wspieranych ze środków EFS+ realizowane będą działania skierowane na:

1. przełamywanie stereotypów związanych z płcią;
2. wspieranie uczniów w zakresie związanym z:
 - edukacją pozaformalną (zadbanie o rozwijanie kompetencji, umiejętności, uzdolnień oraz zainteresowań uczniów w klubach młodzieżowych);
 - kształceniem w szkołach zawodowych, mających w swojej ofercie naukę zawodów popularyzujących tradycyjne rzemiosło lub ginące zawody;
3. tworzenie Lokalnych Ośrodków Wiedzy i Edukacji;
4. tworzenie i prowadzenie klubów seniora oraz gospodarstw opiekuńczych.

III. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO 2021-2027 :

W ramach RLKS wspieranych ze środków EFS+ mogą być realizowane działania w zakresie:

- Celu szczegółowego f) (CP 4) – działania planowane do realizacji: Szkoła i przedszkole jako ośrodek kultury i aktywizacji lokalnej społeczności (realizacja projektów w obszarze integracji społecznej w szczególności na obszarach wiejskich dla lokalnej społeczności na bazie ww. placówek kierowanych zarówno do dzieci, jak i dorosłych).
- Celu szczegółowego g) (CP 4) – działania planowane do realizacji: Lokalne kształcenie – wsparcie lokalnych inicjatyw na rzecz kształcenia osób dorosłych m.in. poprzez tworzenie lokalnych punktów wsparcia kształcenia osób dorosłych, w tym służących aktywizacji osób starszych, o niskich kwalifikacjach czy osób z niepełnosprawnościami.
- Celu szczegółowego k) (CP 4) – działania planowane do realizacji: Rozwój usług w gospodarstwach opiekuńczych

- Celu szczegółowego I) (CP 4) – działania planowane do realizacji: Wsparcie aktywizacji społecznej i rozwój społeczności lokalnych (działania na rzecz aktywizacji społecznej osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem i ich rodzin w środowisku lokalnym, budowanie potencjału społeczności lokalnych m.in. poprzez programy aktywności lokalnej, pikniki sąsiedzie, zajęcia podwórkowe dla dzieci, świetlice środowiskowe.

IV. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO NA LATA 2021-2027:

CS	Rodzaj działań	Główne grupy docelowe
4 (h)	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja społeczna, zawodowa, edukacyjna, zdrowotna kulturalna i mieszkaniowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo mająca na celu poprawę ich sytuacji na rynku pracy oraz zwiększenia aktywności w wymiarze społecznym; 	<ul style="list-style-type: none"> • osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz osoby bierne zawodowo; • otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w tym rodziny);
4 (k)	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie nowych oraz rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, • Usługi w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze względu na wiek oraz/lub usługi w zakresie wsparcia opiekunów nieformalnych, • Usługi w zakresie rozwoju mieszkalnictwa chronionego, wspomaganego i innych rodzajów mieszkań z usługami, • Usługi domowej opieki długoterminowej zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji, w tym wykorzystanie modelu DDOM, 	<ul style="list-style-type: none"> • osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, • otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w tym rodziny), • osoby z niepełnosprawnościami i ich otoczenie, • osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (w tym z powodu wieku, stanu zdrowia, niepełnosprawności) i ich otoczenie, • opiekunowie nieformalni osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
5 (ii)	<p><u>Rozwój infrastruktury kultury:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury, m.in. domów kultury, bibliotek (mediatek), muzeów, w tym wyposażenie w nowe technologie wzmacniające ofertę kulturalną oraz zapewnienie warunków technicznych i programowych w zakresie dostępności, m.in. dla osób z niepełnosprawnościami, seniorów i rodzin z małymi dziećmi. • dokumentowanie, zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa niematerialnego, m.in. poprzez badania terenowe, sporządzanie wywiadów i dokumentacji etnograficznej, upowszechnianie kultury ludowej. <p><u>Ochrona i opieka nad zabytkami:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • wspieranie prac konserwatorskich, restauratorskich i zabezpieczających oraz robót budowlanych przy zabytkach nieruchomych wraz z ich otoczeniem, umożliwiających zachowanie dotychczasowych funkcji zabytków, a także służących nadaniu im nowych funkcji. Objęte wsparciem zabytki będą mogły pełnić funkcje użytkowe, w szczególności kulturalne, edukacyjne, służące lokalnej społeczności oraz turystom. Nie wyklucza się również wsparcia w zakresie ochrony zabytków archeologicznych czy rozwoju i udostępniania szlaków kulturowych. <p><u>Rozwój oferty turystycznej i spędzania czasu wolnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa, odnowa i rozwój szlaków turystycznych, oraz tworzenie produktów turystycznych, które przyczynią się do dywersyfikacji i ukierunkowania strumienia ruchu turystycznego w regionie (w szczególności turystyczne szlaki tematyczne i produkty turystyczne odwołujące się do walorów przyrodniczych, krajobrazowych, historycznych czy kulturowych, np. szlaki 	<p>Głównymi odbiorcami wsparcia będą mieszkańcy województwa małopolskiego, turyści oraz jednostki samorządu terytorialnego.</p>

	<p>miejskie, górskie, trasy rowerowe, biegowe, wodne, narciarskie [biegowe i zjazdowe] wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą);</p> <ul style="list-style-type: none">• budowa, rozbudowa i przebudowa wielofunkcyjnych obiektów turystycznych oraz stref aktywności takich jak, np. tężnie, punkty widokowe, kąpieliska, baseny korzystające ze źródeł geotermalnych, wód leczniczych i mineralnych, siłownie na wolnym powietrzu, skateparki, tory pumtrackowe;• budowa, przebudowa i rozwój infrastruktury turystycznej przy zbiornikach wodnych i ciekach naturalnych;	
--	---	--

V. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO 2021-2027:

W ramach RLKS wspieranych ze środków EFS+ realizowane będą działania skierowane na realizację:

- **celu szczegółowego 4(f) (EFS+) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie:**

1. Rozwój zdolności uczniów poza edukacją formalną

- wsparcie różnych form rozwijających kompetencje, uzdolnienia, umiejętności, wiedzę oraz zainteresowania uczniów (np. poprzez zajęcia realizowane w obszarze bezpośrednio związanym z tematem rozwijanych kompetencji umiejętności, uzdolnień i wiedzy; korepetycje, szkolenia, warsztaty, wyjazdy studyjne i szkoleniowe, półkolonie tematyczne),
- wsparcie działań służących pomocy uczniom w radzeniu sobie w trudnych sytuacjach, rozwiązywaniu problemów (np. związanych z pandemią COVID-19; stresem, wymaganiami i obowiązkami, presją społeczną i medialną),
- zajęcia dydaktyczno-wychowawcze skierowane do uczniów z trudnościami edukacyjnymi,
- zajęcia zwiększające wiedzę uczniów na temat zmian klimatycznych oraz zielonych umiejętności i kompetencji,
- zarządzanie Lokalną Strategią Rozwoju (w tym budowa zdolności partnerów społeczeństwa obywatelskiego).

2. Wsparcie szkół na terenach wiejskich

Kompleksowe programy rozwojowe, ukierunkowane na podniesienie jakości edukacji m.in. poprzez:

- przygotowanie założeń systemu nauczania i programów nauczania w zakresie dostosowania ich do wymagań rynku pracy poprzez m.in.: współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym szkoły; szkolenia i kursy dla uczniów prowadzące m.in. do nabywania, potwierdzania kompetencji i kwalifikacji,
- wsparcie uczniów w nabywaniu i rozwijaniu kompetencji kluczowych,
- wsparcie szkoły w prowadzeniu skutecznej edukacji włączającej (z wykorzystaniem modeli wypracowanych w projekcie Przestrzeń dostępnej szkoły),
- podnoszenie kwalifikacji/kompetencji zawodowych nauczycieli, pracowników dydaktycznych i kadry zarządzającej szkół,
- wsparcie psychologiczno-pedagogiczne uczniów i nauczycieli,
- włączenie rodziców w działalność szkoły,
- wdrażanie programów dotyczących przeciwdziałania zjawiskom patologicznym w szkole;
- - wsparcie szkół w budowaniu świadomości uczniów i rodziców w zakresie edukacji ekologicznej. **celu szczegółowego 4(g) (EFS+) wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej w zakresie:**

3. Wsparcie osób dorosłych w zdobywaniu kompetencji

- wsparcie dla osób dorosłych o niskich umiejętnościach lub kompetencjach (w tym cyfrowych) realizowane poza systemem BUR i PSF umożliwiające wdrażanie Upskilling pathways – ścieżki poprawy umiejętności, w tym poprzez docieranie do grup docelowych.
- **celu szczegółowego 4(k) (EFS+) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej w zakresie:**

4. Usługi społeczne świadczone w społeczności lokalnej

- wsparcie skierowane do osób potrzebujących pomocy w codziennym funkcjonowaniu oraz osób z niepełnosprawnościami poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej, w tym w szczególności rozwój usług opiekuńczych,

specjalistycznych usług opiekuńczych, asystenckich, wsparcie, w tym wytchnieniowe, opiekunów faktycznych (nieformalnych) osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w zakresie niezbędnym do opieki nad w/w osobą itp.,

- wsparcie tworzenia i funkcjonowania mieszkań o charakterze chronionym i wspomagany lub rozwój mieszkalnictwa adoptowalnego, działania w zakresie poprawy warunków mieszkaniowych oraz inne rozwiązania łączące wsparcie społeczne i mieszkaniowe,

- wsparcie skierowane do osób starszych poprzez działania na rzecz zwiększenia ich zaangażowania w życie społeczności lokalnych, w tym w szczególności działania na rzecz samopomocy, tworzenie lub wsparcie już istniejących placówek wsparcia seniorów,

- wsparcie w zakresie finansowania (tworzenie/funkcjonowanie) wypożyczalni sprzętu wspomagającego, pielęgnacyjnego i rehabilitacyjnego wraz z doradztwem i treningami w zakresie obsługi w warunkach domowych,

- podnoszenie kompetencji i kwalifikacji kadr niezbędnej do realizacji projektu w zakresie świadczenia wysokiej jakości usług społecznych w środowisku lokalnym, w tym szczególnie pracowników pomocy społecznej.

- **celu szczegółowego 4(I) (EFS+) wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci w zakresie:**

5. Integracja społeczna na terenach wiejskich

- działania skierowane do dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym wymagających wsparcia, przebywających w rodzinach oraz różnego rodzaju placówkach całodobowych,

- działania skierowane do rodzin wychowujących dzieci, w tym rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze lub doświadczających kryzysu oraz otoczenia ww. osób / rodzin (w zakresie jaki jest niezbędny dla udzielanego wsparcia),

- podnoszenie kompetencji i kwalifikacji kadr niezbędnej do realizacji projektu w zakresie świadczenia wysokiej jakości usług społecznych na poziomie lokalnym, w tym szkolenia kadr na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny.

VI. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO 2021-2027:

W ramach RLKS wspieranych ze środków EFS+ mogą być realizowane działania w zakresie:

- - celu szczegółowego f) (CP4) – wspieranie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej oraz wsparcie małych szkół kształcenia ogólnego
- - celu szczegółowego h) (CP4) – działania w zakresie aktywnej integracji na poziomie społeczności lokalnej oraz koszty bieżące i animacji
- - celu szczegółowego k) (CP4) - zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych o mniejszej skali świadczonych w społeczności lokalnej,
- - celu szczegółowego l) (CP4) - integracja społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
- W ramach RLKS wspieranych ze środków EFRR mogą być realizowane działania w zakresie:
 - - celu szczegółowego ii) (CP2) - produkcja energii i/lub ciepła ze źródeł odnawialnych z przeznaczeniem na potrzeby własne lokalnych społeczności, projekty grantowe społeczności lokalnych
 - - celu szczegółowego ii) (CP5) ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych, ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury, ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki poza obszarami Natura 2000, fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych

VII. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO NA LATA 2021-2027

Instrument RLKS realizowany będzie w 3-ech Priorytetach FEP 2021-2027, w ramach 5-iu celów szczegółowych, zawartych w dwóch celach głównych polityki.

1. Priorytet 2. Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza (CP2) - EFRR

(ii) wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym z określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju;

(vii) wzmocnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczenie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia.

2. Priorytet 5. Fundusze europejskie dla silnego społeczeństwa Pomorza (CP4) – EFS+

(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym

uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej.

3. Priorytet 6. Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza (CP4) - EFRR

(iii) wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne;

(vi) wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.

VIII. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2021-2027:

W ramach RLKS wspieranych ze środków EFS+ mogą być realizowane działania w zakresie:

- edukacji (cel szczegółowy f) - inicjatywy w obszarze edukacji pozaformalnej wynikające z potrzeb społeczności lokalnych na podstawie LSR, np.: wsparcie różnych form rozwijających kompetencje społeczne, obywatelskie, świadomość i ekspresję kulturalną, przedsiębiorczość, umiejętności ogólne, wiedzę oraz zainteresowania dzieci i młodzieży poprzez m.in.: warsztaty, zajęcia dodatkowe oraz inne formy wsparcia wynikające z potrzeb społeczności lokalnych w zakresie edukacji pozaformalnej dzieci i młodzieży.
- włączenia społecznego (cel szczegółowy l) - realizacja projektów opartych na aktywizacji i integracji społecznej społeczności lokalnych, w szczególności działania kierowane do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (oraz ich otoczenia) zamieszkujących obszar objęty LSR. Planowane działania będą polegały m.in. na aktywizacji społecznej, rozwijaniu kompetencji społecznych i zainteresowań, aktywnych sposobów spędzania czasu wolnego, budowaniu więzi społecznych, czy wyrównywaniu deficytów społecznych osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.
- kształcenia ustawicznego (cel szczegółowy g) - inicjatywy w obszarze kształcenia przez całe życie wynikające z potrzeb społeczności lokalnych na podstawie LSR m.in.: inicjatywy edukacyjne upowszechniające kształcenie ustawiczne osób dorosłych, służące aktywizacji w szczególności osób starszych, osób o niskich kwalifikacjach, osób z niepełnosprawnościami oraz innych zidentyfikowanych grup w danej społeczności, z uwzględnieniem działań mających na celu diagnozę potrzeb szkoleniowych osób dorosłych i dostosowanie form edukacji pod kątem ich adekwatności i elastyczności.

IX. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA LATA 2021-2027:

Wspieranie aktywnej integracji społecznej i zawodowej osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji w celu zwiększenia ich zdolności do zatrudnienia. Działania będą realizowane poprzez m.in.: aktywizację społeczną, zawodową, edukacyjną i zdrowotną oraz formy wsparcia środowiskowego.

X. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO NA LATA 2021-2027:

1. **Ze środków EFRR w ramach celu szczegółowego 5 (ii) „Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie”** mogą być realizowane działania w zakresie:
 - **kultura** - wspierane będą projekty dotyczące dziedzictwa kulturowego i infrastruktury kultury, w tym usług w dziedzinie kultury, np. organizacji wydarzeń kulturalnych dla mieszkańców obszaru LSR, promujących lokalną kreatywność, a także wspierających świadomość znaczenia dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi;
 - **turystyka** - wspierane będą projekty związane z ochroną, rozwojem i promowaniem dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki, w oparciu o walory krajobrazowe i miejscowy potencjał turystyczny;
 - **ochrona powietrza** - zastosowanie elementów termomodernizacyjnych i odnawialnych źródeł energii w projektach bazujących na wykorzystaniu lokalnego potencjału rozproszonego. Realizowane będą mogły być także działania łączące w sobie komponent energetyczny/niskoemisyjny i turystyczny, takie jak dbałość o lokalną sieć dróg pieszo-rowerowych;
 - **adaptacja do zmian klimatu** - działania zwiększające poziom zagospodarowania/retencjonowania wód, które mogą być uzupełniane przez przedsięwzięcia w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury, w tym również działania ukierunkowane na magazynowanie wody zwłaszcza w oparciu o ekosystemy w celu ochrony przed suszami i powodzią, realizacja kompleksowych działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie ochrony przyrody, środowiska oraz klimatu;
 - **aktywizacja społeczna** – wsparcie lokalnej infrastruktury społecznej powiązanej z m.in.: procesem integracji społecznej, formami wsparcia środowiskowego, deinstytucjonalizacją usług publicznych, działaniami związanymi ze wsparciem osób starszych, działaniami zmierzającymi do przeciwdziałania wyludnianiu się wsi i zmniejszaniu różnic rozwojowych, dopasowaniem infrastruktury na potrzeby różnych form mieszkaniowych, tworzeniem ośrodków aktywnej społeczności i wykorzystaniem infrastruktury (np. świetlic wiejskich) związanej z edukacją, wolnym czasem, sportem i rekreacją;
 - **przedsiębiorczość** – projekty dotyczące wzmocnienia rozwoju społeczno-gospodarczego i środowiskowego, zmierzające do przeciwdziałania wyludnianiu się wsi i zmniejszania

różnic rozwojowych, dotyczące wsparcia usług lokalnych, w tym obejmujące odpowiedzialny społecznie biznes bazujący na lokalnych produktach. Projekty związane z animowaniem i wsparciem lokalnego potencjału, w tym dotyczące współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami;

- **odnowa wsi** - przywrócenie utraconych funkcji społeczno-gospodarczych na zdegradowanych obszarach oraz wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego i środowiskowego, a także podejmowanie działań wspomagających kulturę na wsi oraz usługi lokalne. Przedsięwzięcia z racji swojej skali, będą mogły obejmować poprawę funkcjonalności, bezpieczeństwa i estetyki lokalnej przestrzeni, w tym wprowadzenie „zielonej” przestrzeni.

Projekty, których elementem będą inwestycje związane z podłączeniem do infrastruktury sieciowej na obszarze objętym projektem w celu zapewnienia dostępu obiektów i terenów do podstawowych usług komunalnych.

- **społeczeństwo informacyjne** - działania polegające na czerpaniu korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, instytucji publicznych, rozwój i poprawa jakości i dostępności e-usług i e-zasobów publicznych, w tym e-zdrowia, e-edukacji, e-kultury, danych przestrzennych, a także projekty wzmacniające bezpieczeństwo świadczenia e-usług.

2. Ze środków EFS+ w ramach celu polityki (CP) 4 mogą być realizowane działania w zakresie:

- 1) Cel szczegółowy d) Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia m.in.:

- **Projekty związane z zarządzaniem wiekiem, wprowadzaniem nowych narzędzi kadrowych i sposobów organizacji pracy, rozwiązań usprawniających wdrażanie i egzekwowanie przepisów BHP oraz innowacyjnych i elastycznych form zatrudnienia, w tym pracy zdalnej**
- **Przekwalifikowanie osób pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie**
- **Projekty związane z eliminowaniem czynników zagrażających zdrowiu w miejscu pracy oraz poprawą ergonomii pracy**

- 2) Cel szczegółowy f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami m.in.:

- **Poprawę dostępności i jakości edukacji przedszkolnej**
 - **Bezpośrednie wsparcie szkół, ich uczniów (wraz z rodzicami) i nauczycieli, w tym ramach kompleksowych programów rozwojowych, ukierunkowanych na podniesienie jakości edukacji**
 - **Wzmocnienie szkolnictwa zawodowego**
 - **Rozwój kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań uczniów poza edukacją formalną**
 - **Wsparcie szkoły w prowadzeniu skutecznej edukacji włączającej**
 - **Wsparcie poradni psychologiczno-pedagogicznych**
 - **Upowszechnienie doradztwa zawodowego**
- 3) Cel szczegółowy g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej m.in.:
- **Wsparcie osób dorosłych w zakresie kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych, w tym cyfrowych realizowane poza systemem BUR i PSF, umożliwiające wdrażanie upskilling pathways**
 - **Wsparcie lokalnych inicjatyw na rzecz kształcenia osób dorosłych, w tym uniwersytetów III wieku**
- 4) Cel szczegółowy k) Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej m.in.:
- **Poprawę dostępu i jakości usług zdrowotnych lub społecznych, w tym usług opiekuńczych i asystenckich oraz dostosowanie ich do potrzeb odbiorców, zwiększenie zasobów ludzkich, szkolenie kadr oraz opiekunów nieformalnych**
 - **Zwiększenie dostępu i jakości usług mieszkalnictwa wspomaganego i chronionego oraz dostosowanie mieszkań do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym**
- 5) Cel szczegółowy l) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci m.in.:
- **Integracja społeczna osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym**
 - **Aktywizacja społeczności na rzecz rozwoju lokalnego**

- **Wsparcie partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności organizacji pozarządowych**

XI. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA POMORZA ZACHODNIEGO NA LATA 2021-2027:

Ze środków EFS+ wspierane będą działania w zakresie aktywnej integracji społecznej i zawodowej.

Część IV

TYPY DZIAŁAŃ REALIZOWANE Z EFS+, W KTÓRYCH RLKS NIE MA ZASTOSOWANIA

Działania zarezerwowane dla standardowych projektów współfinansowanych z EFS+ w odpowiednim obszarze tematycznym, co oznacza, że nie mogą być realizowane w ramach instrumentu RLKS. Są to między innymi:

- **aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych** (realizowana ze środków EFS+ wyłącznie przez powiatowe urzędy pracy oraz ochotnicze hufce pracy, tj. jednostki nadzorowane przez ministra właściwego do spraw pracy); obejmuje to również brak możliwości realizacji wsparcia w tym zakresie na rzecz osób biernych zawodowo w celu szczegółowym (a); wsparcie tej grupy jest natomiast możliwe w celu szczegółowym (h);
- **outplacement** dla pracowników zagrożonych zwolnieniem, przewidzianych do zwolnienia lub zwolnionych z przyczyn nie dotyczących pracownika oraz osób odchodzących z rolnictwa;
- **wsparcie przedsiębiorczości poprzez udzielanie dotacji na zakładanie działalności gospodarczej;**
- działania realizowane co do zasady **wyłącznie na poziomie centralnym** w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego – FERS, co oznacza, że nie mogą być podejmowane na poziomie regionalnym, a tym samym nie będą mogły zostać zrealizowane w ramach RLKS:
 - instrumenty finansowe;
 - projekty współpracy ponadnarodowej;
 - działania dotyczące opieki nad dziećmi do lat 3;
 - działania w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji kadr instytucji pomocy i integracji społecznej, a także kadr instytucji rynku pracy, z wyłączeniem działań mających na celu odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby szkoleniowe pracowników IRP w zakresie dostosowania ich aktywności do potrzeb lokalnego rynku pracy,
 - działania w zakresie szkolnictwa wyższego,
 - tworzenie centrów aktywizacji cyfrowej społeczności (Kluby Rozwoju Cyfrowego)
 - rozwój i wsparcie kształcenia podyplomowego kadr medycznych oraz przedstawicieli innych zawodów związanych z ochroną zdrowia;

- **innowacyjne działania społeczne** (innowacje i eksperymenty społeczne realizowane są na poziomie centralnym w ramach FERS) – preinkubacja, inkubacja nowych pomysłów, w tym ich generowanie, opracowanie i rozwinięcie, oraz przetestowanie i upowszechnienie nowych rozwiązań, **z wyłączeniem wdrażania rozwiązań nowych na obszarze działania LSR oraz inicjatywy ALMA;**
- **rozwiązania systemowe wspierające poprawę jakości systemu edukacji**, w tym wypracowywanie nowych modeli wsparcia, **rozwiązania systemowe oraz przedsięwzięcia wspierające funkcjonowanie systemu edukacji** (działania te zarezerwowane są dla podmiotów, które odpowiadają za system edukacji w Polsce na poziomie krajowym i regionalnym);
- **działania związane z cyfryzacją edukacji**, w tym budowanie rozwiązań informatycznych dla systemu edukacji (działania w tym zakresie muszą być skoordynowane na poziomie krajowym lub regionalnym);
- **wsparcie ekonomii społecznej** – wsparcie bezpośrednio podmiotów ekonomii społecznej będzie realizowane w projektach Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej na poziomie regionalnym; infrastruktura systemu wsparcia oraz grupy docelowe będą oparte na ustawie o ekonomii społecznej (projekt MRiPS na końcowym etapie prac przed przekazaniem do prac w parlamencie).

Część V

WSKAŹNIKI

I. W RAMACH PS WPR

W Planie Strategicznym dla wspólnej polityki rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR / Plan) ustanowiono, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115¹⁴, zestaw wskaźników rezultatu, stosowanych do ustalenia i monitorowania realizacji celów.

Katalog wszystkich wskaźników rezultatu został określony w załączniku I do rozporządzenia 2021/2115. Dla potrzeb wdrażania interwencji LEADER zostało wybranych tylko 9, których katalog zamieszczono w dalszej części niniejszej informacji.

Zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej, wartości wskaźników osiągnięte w ramach interwencji LEADER wliczają się do łącznych wartości dla całego PS WPR. Po dokonaniu wyboru lokalnych strategii rozwoju, wskaźniki określone w Planie zostaną zaktualizowane poprzez dodanie zakładanego wkładu LEADER.

Ze względu na to, metodologia obliczania wskaźników w ramach LEADER oraz częstotliwość ich monitorowania muszą być spójne z innymi zakresami wsparcia realizowanymi w ramach Planu.

Niezbędne jest więc zaplanowanie wartości docelowych dla każdego roku wdrażania LSR, gdyż wszystkie wskaźniki rezultatu w ramach Planu są planowane w podziale na lata.

OGÓLNE ZASADY DOTYCZĄCE METODOLOGII OBLICZANIA WARTOŚCI WSKAŹNIKA

Daną operację uwzględnia się w planowanej/osiągniętej wartości wskaźnika po zrealizowaniu pierwszej płatności (z wyłączeniem płatności zaliczkowych/wyprzedzających). Wyjątkiem jest wskaźnik R.37 - nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR - który wlicza się w momencie zakończenia danej operacji.

Wszystkie wskaźniki – również te określone jako „odsetek gospodarstw / odsetek ludności” należy wykazać ilościowo, a nie procentowo (czyli: liczba gospodarstw, liczba ludności itp.). Wynika to z systemu pomiaru wskaźników dla PS WPR (wartości osiągnięte w ramach LEADER są wartościami częściowymi, które następnie dodaje się do wartości uzyskanych w ramach innych interwencji).

¹⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającym rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz. Urz. UE L 435 z 06.12.2021, str. 1).

Katalog obowiązkowych wskaźników rezultatu PS WPR (do wyboru) z załącznika nr I do rozporządzenia 2021/2115 z wyjaśnieniami co do sposobu ich opracowania:

- 1) **R.1PR Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom:** liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami.
Jednostka miary: **liczba osób.**
- 2) **R.10PR Lepsza organizacja łańcucha dostaw:** odsetek gospodarstw uczestniczących w grupach producentów, organizacjach producentów, lokalnych rynkach, krótkich cyklach łańcucha dostaw i systemach jakości objętych wsparciem WPR.
Jednostka miary: **Liczba gospodarstw/rolników.**
- 3) **R.15 Odnawialna energia pochodząca z rolnictwa i leśnictwa oraz innych źródeł odnawialnych:** objęte wsparciem inwestycje w zdolności w zakresie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym z biomasy (w MW).
Jednostka miary: **Megawatt.**
- 4) **R.27 Realizacja celów środowiskowych lub klimatycznych poprzez inwestycje na obszarach wiejskich:** liczba operacji przyczyniających się do realizacji na obszarach wiejskich celów w zakresie zrównoważenia środowiskowego oraz osiągnięcia celów w dziedzinie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania do niej.
Jednostka miary: **Liczba operacji.**
- 5) **R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich:** nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR.
Jednostka miary: **Liczba utworzonych miejsc pracy.**
- 6) **R.39 Rozwój gospodarki wiejskiej:** liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR.
Jednostka miary: **Liczba przedsiębiorstw.**
- 7) **R.40 Inteligentna przemiana gospodarki wiejskiej:** liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi.
Jednostka miary: **Liczba strategii.**
- 8) **R.41PR Łączenie obszarów wiejskich w Europie:** odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.
Jednostka miary: **liczba osób.**

- 9) **R.42 Promowanie włączenia społecznego:** liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego.

Jednostka miary: **liczba osób.**

II. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA KUJAW I POMORZA 2021-2027:

Wskaźniki, ujęte w programie regionalnym w zakresie EFS+, które będą mogły wykorzystywać LGD, dotyczące:

- 1) przełamывania stereotypów związanych z płcią to:

➤ wskaźniki produktu:

- liczba podmiotów zaangażowanych w przełamывanie stereotypów związanych z płcią,
- całkowita liczba osób objętych wsparciem;

➤ wskaźnik rezultatu:

- liczba osób objętych wsparciem związanym z przełamывaniem stereotypów związanych z płcią.

- 2) wspierania uczniów w zakresie związanym z:

- edukacją pozaformalną (zadbanie o rozwijanie kompetencji, umiejętności, uzdolnień oraz zainteresowań uczniów w klubach młodzieżowych), lub
- kształceniem w szkołach zawodowych, mających w swojej ofercie naukę zawodów popularyzujących tradycyjne rzemiosło lub ginące zawody,

- to:

➤ wskaźniki produktu:

- liczba osób w wieku poniżej 18 lat objętych wsparciem w programie,
- liczba osób w wieku 18-29 lat objętych wsparciem w programie,
- całkowita liczba osób objętych wsparciem;

➤ wskaźnik rezultatu:

- liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu.

- 3) tworzenia Lokalnych Ośrodków Wiedzy i Edukacji to:

➤ wskaźniki produktu:

- liczba podmiotów przygotowanych do pełnienia funkcji lokalnego ośrodka kształcenia osób dorosłych,

- liczba osób dorosłych objętych wsparciem w zakresie umiejętności lub kompetencji podstawowych realizowanym poza Bazą Usług Rozwojowych,
- całkowita liczba osób objętych wsparciem;

➤ wskaźnik rezultatu:

- liczba lokalnych ośrodków kształcenia osób dorosłych funkcjonujących 12 miesięcy po zakończeniu projektu.

4) tworzenia i prowadzenia klubów seniora oraz gospodarstw opiekuńczych to:

➤ wskaźniki produktu:

- liczba osób w wieku 55 lat i więcej objętych wsparciem w programie,
- całkowita liczba osób objętych wsparciem;

➤ wskaźnik rezultatu:

- liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu.

III. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO 2021-2027:

Wskaźniki RLKS wspieranych ze środków EFS+ – Województwa Lubuskiego to:

• **Cel szczegółowy f) (CP 4):**

- wskaźnik produktu: „Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich objętych wsparciem w programie”;
- wskaźnik rezultatu: „Liczba osób, które zakończyły udział w działaniach kulturalnych, aktywizacyjnych lub edukacyjnych”.

• **Cel szczegółowy g) (CP 4):**

- wskaźnik produktu: „Liczba osób dorosłych objętych wsparciem w zakresie umiejętności lub kompetencji podstawowych, realizowanym poza Bazą Usług Rozwojowych”,
- wskaźnik rezultatu: „Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu”.

• **Cel szczegółowy k) (CP 4):**

- wskaźnik produktu:
 - „Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie” oraz

- „Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich objętych wsparciem w programie”;
 - wskaźnik rezultatu „Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej”
- **Cel szczegółowy I) (CP 4):**
 - wskaźnik produktu:
 - „Całkowita liczba osób objętych wsparciem” oraz
 - „Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich objętych wsparciem w programie”;
 - wskaźnik rezultatu „Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu”.

IV. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO NA LATA 2021-2027:

Wskaźniki do wykorzystania przy przygotowywaniu LSR w przypadku sięgania w ramach danego LSR po adekwatne typy działań:

CS	Wskaźniki		
	produktu	rezultatu	
4 (h)	podstawowe	<ul style="list-style-type: none"> • EECO02+04 - liczba osób niezatrudnionych objętych wsparciem w programie • EECO12 - liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie 	<ul style="list-style-type: none"> • EECR03- liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu • EECR04 Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu
	dodatkowe	<ul style="list-style-type: none"> • EECO17 - liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich objętych wsparciem w programie (osoby) • EECO03 Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie 	<ul style="list-style-type: none"> • PLHILCR01 - liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu (osoby) • EECR01 Liczba osób poszukujących pracy po opuszczeniu programu
4 (k)	podstawowe	<ul style="list-style-type: none"> • PLKCO02 - liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie • PLKCO03 - liczba opiekunów faktycznych/niefORMALNYCH objętych wsparciem w programie 	<ul style="list-style-type: none"> • PLKCR02- liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej • PLKCR03 - liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług • PLKCR04 - liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie
	dodatkowe		<ul style="list-style-type: none"> • PLKLCR05 Liczba osób, które opuściły opiekę instytucjonalną dzięki wsparciu w programie • PLKLCR01 Liczba dzieci i młodzieży, które opuściły opiekę instytucjonalną dzięki wsparciu w programie
5 (ii)	podstawowe	<ul style="list-style-type: none"> • RCO 77 - liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem • PLRO 135 - długość wspartych szlaków turystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • RCR 77 - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem

dodatkowe	<ul style="list-style-type: none">• PLRO139 Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem• PLRO140 Liczba wspartych obiektów o charakterze nie zabytkowym• PLRO141 Liczba instytucji kultury objętych wsparciem• PLRO136 Długość odnowionych szlaków turystycznych• PLRO137 Długość utworzonych szlaków turystycznych• PLRO132 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)• PLRO199 Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FS/FST)	
-----------	--	--

V. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO 2021-2027:

- Wskaźniki RLKS wspieranych ze środków EFS+ – Województwa Podkarpackiego w ramach: **celu szczegółowego 4(f) (EFS+) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami** w zakresie:

1. Rozwój zdolności uczniów poza edukacją formalną:

Wskaźniki produktu:

- Liczba uczniów objętych wsparciem.
- Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem.
- Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem.
- Liczba dzieci lub uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, którzy zostali objęci usługami asystenta.
- Liczba wspartych Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR).
- Liczba organizacji społeczeństwa obywatelskiego wspartych w zakresie budowania ich potencjału organizacyjnego, technicznego i merytorycznego.

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje lub kompetencje po opuszczeniu programu.
- Liczba organizacji społeczeństwa obywatelskiego, które zwiększyły swój potencjał organizacyjny w co najmniej jednym z następujących obszarów: standardy i procedury zarządzania, refleksyjność, wydolność finansowa, rzecznictwo, jakość usług, współpraca międzysektorowa.

2. Wsparcie szkół na terenach wiejskich:

Wskaźniki produktu:

- Liczba uczniów objętych wsparciem.
- Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem.
- Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem.
- Liczba uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem.
- Liczba uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, którzy zostali objęci usługami asystenta.
- Liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
- Liczba wspartych Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR).

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje lub kompetencje po opuszczeniu programu.
- Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu.
- Liczba szkół i placówek systemu oświaty, w których dzięki wsparciu EFS+ świadczone są usługi asystenckie 6 miesięcy po zakończeniu projektu.

- **celu szczegółowego 4(g) (EFS+) wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej w zakresie:**

3. Wsparcie osób dorosłych w zdobywaniu kompetencji:

Wskaźniki produktu:

- Liczba osób dorosłych objętych wsparciem.
- Liczba wspartych Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR).

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu.

- **celu szczegółowego 4(k) (EFS+) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej w zakresie:**

4. Usługi społeczne świadczone w społeczności lokalnej:

Wskaźniki produktu:

- Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie.
- Liczba opiekunów faktycznych/niefORMALNYCH objętych wsparciem w programie.
- Liczba wspartych Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR).

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej.
- Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie.

- **celu szczegółowego 4(l) (EFS+) wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci w zakresie:**

5. Integracja społeczna na terenach wiejskich:

Wskaźniki produktu:

- Całkowita liczba osób objętych wsparciem.
- Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie.
- Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

- Liczba wspartych Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR).

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu.
- Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu.

VI. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO 2021-2027:

Poniżej przedstawiono wskaźniki obligatoryjne do wybrania w przypadku ujęcia w LSR wsparcia w ramach poszczególnych celów szczegółowych. Ponadto w LSR powinny znaleźć się wskaźniki adekwatne do zaplanowanego wsparcia z FEoP 2021-2027 wybrane z Listy Wskaźników Kluczowych, o której mowa w Wytycznych dotyczących monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów na lata 2021-2027.

- **Cel szczegółowy (ii) (CP 5): Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie**

Wskaźnik rezultatu:

RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby/rok)

- **Cel szczegółowy (ii) (CP 2): Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju**

Wskaźniki produktu:

PLRO033 - Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej z OZE (szt.)

RCO022 - Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii ciepłej) (MW)

Wskaźnik rezultatu:

Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energia elektryczna, energia ciepła) (MWh/rok)

- **Cel szczegółowy (f) (CP 4): Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami**

Wskaźniki produktu:

PLFCO01 - Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej (osoby)

PLFCO03 - Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem (osoby)

PLFCO07 - Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem (podmioty)

Wskaźnik rezultatu:

PLFCR01 - Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje lub kompetencje po opuszczeniu programu (osoby)

- **Cel szczegółowy (k) (CP 4): Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej**

Wskaźnik produktu:

PLKCO02 - Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie (osoby)

Wskaźnik rezultatu:

PLKCR02 - Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej (sztuki)

- **Cel szczegółowy (l) (CP 4): Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci**

Wskaźnik produktu:

EECO01 - Całkowita liczba osób objętych wsparciem EFS+ (osoby)

Wskaźnik rezultatu:

PLHILCR01 - Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu (osoby)

VII. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO 2021-2027:

WSKAŹNIKI

VII. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO NA LATA 2021-2027

W Rozdziale przedstawiono wskaźniki określone w FEP 2021-2027 dla celów szczegółowych objętych instrumentem RLKS adekwatne do planowanego zakresu wsparcia w ramach tego instrumentu.

Dodatkowo, w LSR powinny znaleźć się inne wskaźniki produktu oraz rezultatu oddające charakter planowanego w ramach FEP 2021-2027 wsparcia oraz oczekiwane efekty (produkty i rezultaty).

W odniesieniu do EFS+, konieczne będzie również monitorowanie wskaźników z Listy Wskaźników Kluczowych EFS+, umieszczonych docelowo w SzOP, uwzględniane w dokumentacji naboru adekwatnie do wsparcia w planowanych do realizacji projektach.

- ❖ Priorytet 2. Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza (CP2) - EFRR - cel szczegółowy (ii) - wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym z określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju:

➤ wskaźniki produktu:

- RCO022 - Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej) [MW]
- PLRO026 - Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł OZE [MW]
- PLRO027 - Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł OZE [MW]
- PLRO033 - Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej i cieplnej z OZE [sztuki]
- RCO080 - Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność [sztuki]
- RCO074 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego [osoby]

➤ wskaźnik rezultatu:

- RCR032 - Dodatkowa moc zainstalowana odnawialnych źródeł energii [MW]

- RCR031 - Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energia elektryczna, energia ciepła) [MWh / rok]
 - PLRR013 - Ilość wytworzonej energii elektrycznej ze źródeł OZE [MWh / rok]
 - PLRR014 - Ilość wytworzonej energii cieplnej ze źródeł OZE [MWh / rok]
- ❖ Priorytet 2. Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza (CP2) - EFRR - cel szczegółowy (vii) - wzmocnienie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczenie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia:
- wskaźnik produktu:
 - PLRO070 - Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony [ha]
 - RCO036 - Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu [ha]
 - RCO080 - Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność [sztuki]
 - RCO074 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego [osoby]
 - wskaźnik rezultatu:
 - RCR095 - Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury [osoby]
- ❖ Priorytet 5. Fundusze europejskie dla silnego społeczeństwa Pomorza (CP4) – EFS+ - cel szczegółowy (k) - zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej;
- wskaźnik produktu:
 - PLKLC002 - Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie [osoby]
 - wskaźnik rezultatu:
 - PLKLCR02 - Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej [sztuki]
- ❖ Priorytet 6. Fundusze europejskie dla silnego społeczeństwa Pomorza (CP4) – EFRR - cel szczegółowy (iii) - wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne (EFRR);

➤ wskaźnik produktu:

- RCO065 - Pojemność nowych lub zmodernizowanych lokali socjalnych [osoby]
- PS 5 (specyficzny) - Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne (innych niż lokale socjalne) [sztuki]
- RCO080 - Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność [sztuki]
- RCO074 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego [osoby]

➤ wskaźnik rezultatu:

- RCR067 - Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych lokali socjalnych [użytkownicy / rok]
- RS 2 (specyficzny) - Roczna liczba użytkowników wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne (innych niż lokale socjalne) [użytkownicy / rok]

❖ Priorytet 6. Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza (CP4) – EFRR - cel szczegółowy (vi) - wzmocnienie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych (EFRR).

➤ wskaźnik produktu:

- RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem [sztuki]
- PLRO135 - Długość wspartych szlaków turystycznych [km]
- RCO080 - Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność [sztuki]
- RCO074 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego [osoby]

➤ wskaźnik rezultatu:

- RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające / rok].

VIII. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO 2021-2027:

Wskaźniki, które będą mogły zostać wykorzystane przez LGD w ramach realizacji projektów finansowanych z EFS+:

- **Cel szczegółowy: (f)** Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie

i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

Wskaźniki produktu:

RCO 74 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego

RCO 80 - Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

EPECO06 - Liczba osób w wieku poniżej 18 lat objętych wsparciem w programie (osoby)

Wskaźniki rezultatu:

EECR03 Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby)

- **Cel szczegółowy: (g)** Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia umiejętności i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej

Wskaźniki produktu:

RCO 74 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego

RCO 80 - Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

PLGCO03 Liczba osób dorosłych objętych wsparciem w zakresie umiejętności lub kompetencji podstawowych, realizowanym poza Bazą Usług Rozwojowych (osoby)

Wskaźniki rezultatu:

- **Cel szczegółowy: (I)** Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci

Wskaźniki produktu:

RCO 74 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego

RCO 80 - Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

PLLCO01 Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej

EECO01 Całkowita liczba osób objętych wsparciem (osoby)

Wskaźniki rezultatu:

PLHLCR01 Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu

IX. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA LATA 2021-2027:

Wskaźniki, ujęte w programie regionalnym w zakresie EFS+, które będą mogły wykorzystywać LGD:

1) Wskaźnik produktu:

- Liczba osób niezatrudnionych objętych wsparciem w programie.

2) Wskaźnik rezultatu:

- Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu.

X. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO NA LATA 2021-2027:

Wskaźniki produktu EFRR:

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Jednostka miary	Nr identyfikacyjny zgodny z FEW
5 (ii)	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	
	Liczba zrealizowanych wydarzeń kulturalnych	szt.	
	Długość wspartych szlaków turystycznych	km	
	Liczba utworzonych punktów informacji turystycznej i infokiosków zapewniających obsługę w min. 2 językach obcych	szt.	
	Liczba wspartych obiektów w miejscach dziedzictwa naturalnego	szt.	
	Lokale mieszkalne o lepszej udoskonalonej charakterystyce energetycznej	lokale mieszkalne	
	Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej	m ²	
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	MW	
	Wspierana infrastruktura rowerowa	km	

	Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu	ha	
	Ludność objęta projektami w ramach zintegrowanych działań na rzecz włączenia społeczno- gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji	osoby	
	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	szt.	
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	
	Instytucje publiczne otrzymujące wsparcie na opracowywanie usług, produktów i procesów cyfrowych	instytucje publiczne	

Wskaźniki rezultatu EFRR:

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Jednostka miary	Nr identyfikacyjny zgodny z FEW
5 (ii)	Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach	EPC/rok	
	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby odwiedzające/rok	
	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	MWh/rok	
	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO ₂ /rok	
	Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	MWh/rok	
	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	użytkownicy/rok	
	Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	osoby	

	Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach	EPC/rok	
	Wartość inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne – dotacje	PLN	
	Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	osoby	
	Użytkownicy nowych i zmodernizowanych publicznych usług, produktów i procesów cyfrowych	użytkownicy/rok	

Wskaźniki produktu EFS+:

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Jednostka miary	Nr identyfikacyjny zgodny z FEW
4 d)	Liczba pracodawców objętych wsparciem w zakresie elastycznych form zatrudnienia, adaptacji środowiska pracy do szczególnych potrzeb pracowników	podmioty	
4 f)	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	osoby	
4 f)	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	osoby	
4 f)	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	osoby	
4 g)	Liczba podmiotów przygotowanych do pełnienia funkcji lokalnego ośrodka kształcenia osób dorosłych	podmioty	
4 g)	Liczba osób dorosłych objętych wsparciem w zakresie umiejętności lub kompetencji podstawowych, realizowanym poza Bazą Usług Rozwojowych	osoby	
4 k)	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	
4 l)	Całkowita liczba uczestników	osoby	
4 l)	Liczba inicjatyw w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego	sztuki	

Wskaźniki rezultatu EFS+:

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Jednostka miary	Nr identyfikacyjny zgodny z FEW
4 d)	Liczba osób, które w wyniku realizacji wsparcia z zakresu outplacementu/adaptacji środowiska pracy/elastycznych form zatrudnienia podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	osoby	
4 f)	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje lub kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	
4 g)	Liczba lokalnych ośrodków kształcenia osób dorosłych funkcjonujących 12 miesięcy po zakończeniu projektu	podmioty	
4 k)	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	sztuki	
4 k)	Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie	osoby	
4 l)	Liczba gmin, które zostały objęte inicjatywą w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego	sztuki	
4 l)	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	osoby	

XI. W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA POMORZA ZACHODNIEGO NA LATA 2021-2027:

Wskaźniki w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 jakie będą mogły wykorzystać LGD przy przygotowywaniu strategii dotyczą wskaźników z celu szczegółowego (h) i są to:

- 1) Wskaźniki produktu:
 - a) Liczba osób niezatrudnionych objętych wsparciem w programie;
 - b) Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie;
- 2) Wskaźniki rezultatu:
 - a) Liczba osób poszukujących pracy po opuszczeniu programu;

- b) Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu;
- c) Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu.

Formularz 1: Cele i wskaźniki

C.1	Nr identyfikacji wskaźnika FEW*	CEL X					
			Jednostka miary	stan początkowy Rok	stan końcowy Rok	Źródło danych/sposób pomiaru		
W.1.1								
W.1.2								
W.1.(...)								
Przedsięwzięcia w ramach C.1	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)	Wskaźniki produktu					Źródło danych/sposób pomiaru
			nazwa	Jednostka miary	wartość			
					początkowa rok	końcowa Rok	częstotliwości dokonywania pomiaru, uaktualniania danych	
P.1.1.1								
P.1.1.2								
P.1.1.(...)								
P.1.2.1								
P.1.2.(...)								
P.1.(...).(...)								
SUMA								

*Jeżeli dotyczy.

UWAGA: Numeracja kolejnych celów/wskaźników/przedsięwzięć:

Dla nr 2:

- C.2
- W.2.1, W.2.2, W.2.(...)
- P.2.1.1, P.2.1.2, P.2.1.(...), P.2.2.1, P.2.2.2, P.2.2.(...), P.2.(...).(…)

Dla kolejnych:

- C.(...)
- W.(...).1, W.(...).2, W.(...).(…)
- P.(...).1.1, P.(...).1.2, P.(...).1.(...), P.(...).2.1, P.(...).2.2, P.(...).2.(...), P.(...).(…).(…)

Załącznik nr 3
do regulaminu konkursu na wybór LSR

Formularz 2: Plan działania

CEL	Lata	2024			2025			2026			2027			2028			2029			RAZEM 2024-2029		Program	Komponent/ zakres Programu/ forma realizacji	
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika nastąpiąco	Planowane wsparcie w EUR	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika nastąpiąco	Planowane wsparcie w EUR	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika nastąpiąco	Planowane wsparcie w EUR	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika nastąpiąco	Planowane wsparcie w EUR	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika nastąpiąco	Planowane wsparcie w EUR	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika nastąpiąco	Planowane wsparcie w EUR	Razem planowane wsparcie	Razem wartość wskaźników			
C.1.																								
Przedsięwzięcie P.1.1	Wskaźnik produktu																					PS WPR	Wdrażanie LSR	
	Wskaźnik produktu																							Zarządzanie LSR (Animacja)
Przedsięwzięcie P.1.2	Wskaźnik produktu																					FEW		
	Wskaźnik produktu																							
	Wskaźnik produktu																							
Razem C.1																								
Wskaźnik rezultatu W.1.1[1]																							PS WPR	
Wskaźnik rezultatu W.1.2[2]																							FEW	
Razem LSR																								

[1] Dotyczy funduszu EFRROW.

[2] Dotyczy funduszu EFRR i EFS.

Formularz 3: Budżet LSR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR*	EFS+*	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)				
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)				
Razem				

** Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.*

*** W wierszu odpowiadającemu danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić wartość „0”.*